

Ki Tissa 5777 - Wanneer je opneemt. Exodus - Sjemót 30 : 11 - 34 : 35. Numeri 19:1-22; Ezechiël 36:16-38

In het kort:

Er vindt een volkstelling plaats, waarbij arm en rijk ieder een halve sjkel betaalt. • Betsaleel wordt aangesteld als architect. • Op Sjabbat mag er niet aan het Heiligdom worden gewerkt. • Mosjee is 40 dagen op de berg en ontvangt de Stenen Tafelen. • Het volk denkt dat Mosjee niet terugkomt en eist van Aharon dat er een zichtbare god gemaakt wordt. • HaSjeem is woedend, wil het volk doden en uit Mosje een nieuw volk creëren. • Mosje gooit de Stenen Tafelen stuk en voltrekt samen met de stam Levie – die het gouden kalf niet diende – de doodstraf aan 3000 afgodendienaren. • Mosje houdt nieuwe stenen uit waarop G'd nog eens de Wet schrijft: vernieuwing van het Verbond tussen G'd en Israël.

Het heffoffer bij de telling.

'De HERE sprak tot Mozes: Wanneer gij het getal der Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan de HERE een zoengeld geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zij bij de telling. Dit zal ieder die tot de getelden gaat behoren, geven: een halve sikkel, gerekend naar de heilige sikkel - deze sikkel is twintig gera - een halve sikkel is de heffing voor de HERE. Ieder die tot de getelden gaat behoren van twintig jaar oud en daarboven, zal de heffing voor de HERE geven. De rijke zal niet meer noch de arme minder dan een halve sikkel opbrengen, om die te geven als heffing voor de HERE ter verzoening voor uw leven. En gij zult het geld der verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten tot een gedachtenis zijn voor het aangezicht des HEREN ter verzoening voor hun leven.' (Exodus 30:11-16)

Commentaar:

De afgelopen tijd hebben we op verschillende manieren kennis gemaakt met onze overheden via mail en brieven zijn wij er op geattendeerd om onze belastingaangifte te doen en onlangs hebben we via het stemformulier onze stem voor een nieuwe tweede kamer mogen uitbrengen. Bij de lokale stembureaus hebben we kunnen zien dat aan de hand van paspoort of identiteitsbewijs of rijbewijs onze identiteit nauwkeurig werd gecontroleerd aan de hand van de gegevens van de burgerlijke stand, waar eigenlijk alles over ons bekend is.

Elke stem telt was een reclame slogan die gehanteerd werd om ons maar over de streep te trekken om toch te gaan stemmen. Bij velen speelden economische redenen een grote rol op wie te stemmen, ouderen op de voor hen meest financieel gunstigste, studerende op voor voor hen meest financieel gunstigste en ga zo maar door, eigen belang eerst gold voor velen en voor een minderheid ligt het toch wat anders die stemmen vanuit een ideologisch standpunt, dierenwelzijn of milieu enz. Of voor anderen een ideologie die mensen uitsluit en niet insluit en ik weet dat men vaak een appèl doet op zaken die door angst ingegeven zijn, maar mogen we daar wel in meegaan ook de positie en houding tegenover Israël speelt hierbij een rol en ik hoop dat dit voor misschien enkelen van onze Nederlandse bevolking bepalend geweest is.

In dit alles spelen getallen een belangrijke rol. Wekenlang werd er door IPOS en o.a. Marcel de Hond e.a. gespeeld en voorspelt wie en welke partij er hoeveel stemmen zouden trekken wat geconcretiseerd wordt in mensen die de zetels in de tweede kamer zullen gaan bezetten.

Aantallen en tellen daar gaat het er in het bovenstaande bijbelgedeelte over.

(*) Ieder die meegeteld wordt moet een halve sjkel betalen, volgens het ijkgewicht van het heiligdom..... Rijken dragen als losprijs voor hun leven niet meer af dan een halve sjkel, armen niet minder."

De Bijbelcommentatoren vragen zich af waarom de Tora voorschrijft dat ieder die geteld wordt in deze volkstelling slechts een halve sjkel en niet een hele betalen moet. De bijdrage, volgens sommige commentatoren, had een symbolische waarde: door een minimale bijdrage te geven had iedereen de mogelijkheid te tonen dat hij deel van het volk Israël wilde zijn en werd het hem toegestaan, als gevolg daarvan, ingeschreven te worden bij de telling.

Betrokkenheid bij het volk Israël is echter slechts de helft van de verklaring. Om een goede Jood te worden moet iedereen ook de mitswot, de geboden van de Tora, vervullen door bijvoorbeeld aan liefdadigheid te schenken. Dit voegt nog een helft toe aan de al besproken helft en zo wordt het een hele.

Chassidische commentatoren beantwoorden de vraag waarom de Tora voorschrijft dat iedereen slechts een halve sjekel moet geven, op een creatieve manier door er op te wijzen dat deze passage de gehele mensheid een les in ethiek geeft: de halve sjekel veronderstelt dat iedereen zich als een half mens moet zien die zich moet verbinden aan een ander mens om zichzelf als een heel mens te realiseren.

In onze traditie wordt het tellen van Joden veelal als gevaarlijk gezien. Om dit punt duidelijk te maken wil ik een korte episode uit II Sjmoeël (Samuel) in herinnering roepen: Op een dag besloot koning David een volkstelling te houden. Zijn stafchef Joav waarschuwde hem tegen het uitvoeren van dit plan. Koning David echter, bleef hardnekkig en organiseerde de telling. In II Sjmoeël 24:15 lezen wij:

“Diezelfde morgen nog liet de Eeuwige in Jisraëel de pest uitbreken.... van Dan tot Beëer Sjeva vonden zeventigduizend mensen de dood.”

Waarom is het gevaarlijk Joden te tellen?

Tellen werd gezien als een voorrecht gehouden voor G'd alleen. Mensen die een volkstelling hielden zonder goddelijke toestemming brachten G'ds woede over zichzelf. Dat is de reden waarom Davids volkstelling resulteerde in een ramp. Om het eenvoudig te stellen: indien er een volkstelling gehouden moet worden, moet er geld betaald worden als een verzoening voor deze overtreding om G'ds woede te voorkomen.

Waarom is het dat zoveel landen een volkstelling willen houden? Veelal doen zij dit om hun macht te demonstreren, om zekerheid te hebben over hoeveel burgers er voor militaire dienst opgeroepen kunnen worden; of zij gebruiken de volkstelling om het aantal belastingbetalers vast te stellen. De boodschap die een volkstelling uitdraagt wordt altijd met getallen in verband gebracht: hoe groter de aantallen, hoe groter de macht van het land.

Maar waarom is het tellen dan niet zo belangrijk voor ons? Wij zijn een klein volk. In een van de laatste toespraken van Mosjee tot de gemeenschap lezen we: (Devariem (Deuteronomium) 7:7)

“Het is niet omdat je de talrijkste bent onder de volkeren dat de Eeuwige zich tot je aangetrokken voelde en je gekozen heeft – jullie zijn het kleinste van alle volkeren.”

Het gevaar van het tellen van ons volk ligt in het feit dat als wij Joden zouden geloven in de macht van getallen, wij ons in een echt wanhopige situatie zouden bevinden.

Het is waar dat wij getalsmatig een kleine gemeenschap vormen. Maar om de Joodse strijd te winnen, de strijd om de geest, om de overwinning van het hart en de strijd om de ziel, hebben wij niet veel mensen nodig. Wij hebben behoefte aan devotie, betrokkenheid, toewijding, studie, gebeden, visie, idealen en hoop, ha-Tikva. Wij hebben een volk nodig dat instinctief bereid is om te geven, zoals wij kunnen lezen in Zecharja 4:6:

"Toen zei hij: 'Luister, dit zegt de Eeuwige over Zeroebavel: Niet door kracht en niet door macht [zal hij slagen] –zegt de Eeuwige Tsevaot - maar door Mijn geest.' (*)comm. Rabbijn Gabor Lengyel.

Ook in het evangelie naar Matteüs zien we nog eens diezelfde heffing voor de dienst aan Tabernakel en later de Tempel, hier hoofdgeld genoemd voorbij komen: Matteüs 17:24-27

'Toen zij te Kafarnaüm kwamen, traden de ontvangers van het hoofdgeld op Petrus toe en zeiden: Betaalt uw Meester het hoofdgeld niet? Hij zeide: Zeker wel. En toen hij thuiskwam, was Jeshua hem vóór met de vraag: Wat dunkt u, Simon? Van wie heffen aardse koningen rechten of belasting? Van hun zonen of van de vreemden? Toen hij zeide: Van de vreemden, sprak Jeshua tot hem: Zo zijn dus de zonen vrij. Maar opdat wij hun geen aanstoot geven, ga gij naar de zee, werp een vishaak uit en de eerste vis, die bovenkomt, grijp die. En wanneer gij zijn bek opendoet, zult gij een zilverstuk vinden. Neem dat en geeft het hun voor Mij en voor u.'

In deze geschiedenis zien we reeds een belofte voor de toekomst besloten, wanneer de zonen waarlijk vrij zullen zijn.

Shabbat Shalom. *Rinze.*

